

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

“TARIM VE GIDA: GELİŞMELER, POLİTİKALAR VE

ÖNERİLER” RAPORU TANITIM TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

7 Mayıs 2008

Ceylan Intercontinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Küresel gıda fiyatlarının hızla yükseldiği, gıda kıtlığının dünyanın dört bir yanında ve özellikle de az gelişmiş ülkelerde sosyal patlamalara neden olduğu bir dönemde düzenlediğimiz toplantımıza hoş geldiniz. Bugün, “Türkiye’de Tarım Ve Gıda: Gelişmeler, Politikalar ve Öneriler” başlıklı raporumuzu sizlerle paylaşacağız. Rapor yazarlarımız Prof. Dr. Halis Akder, Prof. Dr. Erol Çakmak, Prof. Dr. Filiz Karaosmanoğlu ve Doç. Dr. Haluk Levent’e bu çalışmadaki katkıları nedeniyle teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar,

Dünyada tarım alanlarının daralması ve küresel ısınmaya bağlı olarak iklim koşullarındaki dalgalanmanın yol açtığı düşük üretim ve yükselen enerji maliyetleri, gıda fiyatlarını hızla arttırıyor. Bu olumsuz arz koşullarının yanı sıra, gıda ve gıda dışı tarımsal ürün talebi de hızlı bir yükseliş içinde. Gıda hammaddelerinin biyoyakıt üretiminde kullanılması da gıda fiyatlarındaki artışa katkıda bulunuyor. Biyoyakıt üretiminde kullanılan mısır ve yağlı tohumların, hayvancılık üretiminin de ana girdilerinden olması, tahıl ve yağlı tohumlarda yaşanan sıkıntının et ürünlerine de kayması riskini doğuruyor. Azalan stoklara, bazı büyük üretici ülkelerin ihracata getirdikleri kısıtlamalar yoluyla cevap vermesi, sorunu daha da büyütüyor.

Dünyada geçtiğimiz yıl içinde buğday fiyatları %130, soya fiyatları %87, pirinç fiyatları %74, mısır fiyatları %31 yükseldi. Dünya Bankası rakamlarına göre temel gıda maddesi durumundaki bu ürünlerde yaşanan artış, genel olarak gıda fiyatlarının da son üç yılda %83 yükselmesine yol açtı. Birleşmiş Milletler verilerine göre, günümüzde 800 milyondan fazla insan yatağa aç giriyor. Azalan üretim ve artan fiyatlar, Mısır, Filipinler, Haiti, Hindistan, Tayland gibi ülkelerde peş peşe ayaklanmalara yol açtı.

Gıdada yaşanan sıkıntıların ve sosyal çalkantıların dalga dalga birçok ülkeye yayılması endişesi, konuyu tüm hükümetlerin ve uluslararası örgütlerin ajandasında ilk sıralara taşıdı. Nisan ayında Washington’da yapılan IMF- Dünya Bankası İlkbahar toplantılarına dünya genelinde artan gıda fiyatları damgasını vurdu.

IMF ve Dünya Bankası, zengin ülkelerin çabuk hareket ederek Birleşmiş Milletler’e bağlı Dünya Gıda Programı’na, 500 milyon dolar aktarmaları çağrısında bulunuyor. Ancak, sadece para ve insani yardım aktarmakla bu soruna kalıcı ve etkin bir çözüm bulunamayacak. Dünya bu sorunu, ancak tarım politikalarını değiştirerek, korumacılığı azaltarak ve zararlı müdahale araçlarından uzaklaşarak aşabilecek.

Bu yeni dönemde, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke gibi, Türkiye de, tarım politikasını yeniden gözden geçirmek zorunda. Bugün size tanıttığımız “Türkiye’de Tarım ve Gıda: Gelişmeler, Politikalar, Öneriler” başlıklı çalışmamız, tarım fiyatlarındaki gelişmelerin nedenlerini ve yol açtığı yeni politika gereksinimlerini de ele alıyor. Bu vesileyle, TÜSİAD Tarım ve Gıda Çalışma Grubu Başkanı Sayın Rint Akyüz şahsında, bu çalışmayı görüş ve yorumlarıyla zenginleştirmiş olan tüm üyelerimize teşekkür etmek isterim.

Değerli konuklar,

Dünyadaki tarım ürünleri fiyatlarındaki artış eğilimi, ithalat yoluyla Türkiye piyasalarını da etkiliyor. Bu artış özellikle alt gelir gruplarında daha da yoğun hissediliyor. Türkiye’de toplam hane halkı tüketiminin % 25’i gıda, içki ve tütün sektörü için harcanıyor. Gelir düzeyi düştükçe bu oran artarak % 40’ları buluyor.

Türkiye, yükselen tarım ve gıda fiyatlarından ötürü enflasyon artışı gibi bir bedel ödüyor. 2008 yılının Şubat ayından bu yana hızla artan gıda fiyatları, Nisan ayı itibarıyla yıllık % 13.5 seviyesine ulaştı. Tarım sektöründe üretim fiyatlarındaki artış 2007 yılının ikinci yarısından itibaren ciddi şekilde hızlanarak 2008 yılı Nisan ayında yıllık % 19 seviyesine ulaştı. Bu 2005 yılından beri görülen en yüksek seviyedir.

Son dönemde karşılaştığımız sıkıntıların temelinde, Türkiye tarımının uzun yıllardır çözülmemiş, yapısal sorunları yatıyor. Yapısal sorunları çözemediğimiz gibi, modern üretim açısından son derece önem taşıyan sanayi-tarım entegrasyonu da bir türlü sağlayamadık. Türkiye’de tarımsal üretimde gözlemlenen düşük büyüme hızı yıllardır aşılamadı. 1968-2006 arasındaki yıllık ortalama tarımsal üretim artışı sadece % 1.3 oldu.

Daha önce de birçok kez dile getirdiğimiz bu yapısal sorunları burada tek tek ele almayacağım. Bugün, uluslararası fiyatların gelmiş olduğu yeni dengenin tarım politikamızdaki yansımaları üzerinde durmak istiyorum.

Öncelikle, geçmişte yapmış olduğumuz hatalardan gerekli dersleri çıkartmamız gerekiyor. Tarımdaki kronik sorunlarımızın uzun yıllardır çözülmemiş olmasının temelinde tarım politikalarında sık sık içine düştüğümüz bir yanlışlık yatmaktadır. Türkiye’de tarım politikası oluşturulurken temel alınan değer “kendine yeterli” olmaktır. Oysa ki, “kendine yeterlilik” politikası, uygulamada giderek “korumacılık” politikasına dönüşmektedir. Hem Dünya Ticaret Örgütü üyesi olan, hem AB’yi hedeflemiş bir ülkenin dış ticaret koruma yöntemleriyle kendine yeterli olmaya çalışması gerçekçi değildir. Türkiye, tarımda kendine yeterli olabilmeyi korumacılıkta değil, teknik ilerlemede ve araştırma geliştirmede aramalıdır. Kendine yeterli olma yaklaşımının ötesine geçerek, “uzmanlaşma”, “bir ürünün dünyada en iyisini üretebilme”, “en iyi işleyebilme” gibi hedefleri benimsemelidir. Böylesi bir anlayış değişikliği, Türkiye’nin küreselleşen dünyada ve AB’de daha güçlü bir yer almasını kolaylaştıracaktır.

Değerli Konuklar,

Bugün tarım politikalarındaki eski yaklaşımımızı değiştirmek konusunda yeni bir fırsat yakalamış durumdayız.

Yurtiçinde görülen fiyat artışlarına rağmen, dünyadaki artışlar çok daha sert olduğu için, dünya ve Türkiye arasındaki fiyat farkı büyük ölçüde azalmıştır. Türkiye’de, tarımsal girdi maliyetlerinin yüksekliği ve devletin piyasaya müdahalesi gibi sebeplerden dolayı tarım ürünlerinin birçoğu dünya ortalamalarının üzerinde fiyatlandırılıyordu. Bu durum sektörün dış pazarlarda rekabet edebilme gücünü azaltarak ithalat-ihracat yapısının bozulmasına da neden oluyordu.

Dünyada oluşan yeni fiyat seviyeleri, Türkiye’ye uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü iyileştirme imkanı sağlamıştır. Ancak ileri doğru yapılan tahminler, uluslararası fiyatların

yeniden bir miktar düşeceğine işaret etmektedir. Türkiye, rekabet gücünü korumak için fiyatların geldiği seviyede kalması konusunda ısrarcı olmamalı ve uluslararası piyasalardaki fiyat hareketlerine uyum sağlamaya çalışmalıdır. Dünya ve yurtiçi piyasalar arasındaki fiyat farkını en azından AB düzeyinde tutabilmeyi amaçlamalıdır. Bunu gerçekleştirebilmenin yolu, tarımda üretim maliyetlerinin aşağı çekilmesinden geçmektedir. Maliyetleri en etkili biçimde aşağı çekecek politika, ertelenmiş yapısal sorunların çözülmesidir.

Yapısal sorunların nasıl çözüleceği de bellidir. Hedef, rekabetçi bir tarım sektörünün oluşturulmasıdır. Tarım destekleme politikaları, bu hedef doğrultusunda biçimlendirilmelidir. Petrole olabildiğince daha az bağımlı bir tarımın, hem daha az yakıt kullanan traktör, hem daha az traktör girdisi gerektiren ürün türlerinin tercihi özendirilmelidir. Ayrıca, küresel iklim değişikliği çerçevesinde kuraklığa dayanıklı bitki türlerinin yaygınlaştırılması, ya da sulama ekonomisini artıracak tekniklerin teşvik edilmesi de önem taşımaktadır. Alternatif üretim teknolojileri konusunda araştırmalara daha fazla kaynak ayrılmalı, tarımın yüksek teknoloji, bilgi temelli bir sektör haline dönüştürülmesi hedeflenmelidir. Bu politikalar, AB'ye uyum politikasıyla desteklenmeli ve paralel yürütülmelidir.

Değerli konuklar,

Önümüzdeki 40 yılda gıdaya olan küresel talebin iki ya da üçe katlanacağı tahmin ediliyor. Bu tahmin, artan dünya nüfusunun beslenmesini geleceğin en önemli meselesi haline getiriyor. Bu meselenin çözümü, tüm dünyada tarım politikalarının değişiminde yatıyor.

Bu toplantımızın ve raporumuzun tarım ve gıda sektörlerinin vizyoner bir anlayışla yeniden tasarlanması hedefine katkıda bulunmasını diliyorum. Değerli görüşlerini bizlerle paylaşacak olan konuşmacılarımıza teşekkür ediyor, konuşmasını yapmak üzere Tarım ve Köyişleri Bakanımız Sayın Mehdi Eker'i kürsüye davet ediyorum.